

Απαντήσεις

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Πρωταγόρας 321b-322a

A1.α.

1. Λ

2. Σ

3. Σ

4. Λ

5. Σ

β. 1. *Ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα*

2. *ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομὴν*

3. *Ἀπορία οὖν σχόμενος ὁ Προμηθεὺς ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὔροι...*

4. *Τῷ δὲ Προμηθεῖ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν –πρὸς δὲ καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν*

5. *καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίνεταί...*

B1. Ο Επιμηθέας, ενεργώντας με απερίσκεπτο τρόπο, σπατάλησε, χωρίς να το συνειδητοποιήσει, όλες τις ωφέλιμες ιδιότητες στα ἄλογα ὄντα, επιβεβαιώνοντας με αυτό τον τρόπο και την ετυμολογία του ονόματός του. Όλη η σοφία του εξαντλήθηκε σε μια υποδειγματική διανομή των εφοδίων σε όλα τα ἄλλα ζῶα εκτός από τον ἄνθρωπο, γι' αυτό και τελικά αποδείχτηκε απερίσκεπτος, γεγονός που εκφράζεται και με το σχῆμα μείωσης και λιτότητας *οὐ πάνυ τι σοφὸς (δεν ἦταν και πολύ σοφός)*, ἄρα καθόλου προνοητικός. Η ἔλλειψη μεθόδου και προγραμματισμού στη μοιρασιά φαίνεται και από το ρήμα *ἔλαθεν*, δηλαδή δεν είχε αντιληφθεῖ ὅτι ἔδωσε ὅλα τα εφόδια στα ἄλογα ὄντα και στο τέλος δεν του εἶχε απομείνει κανένα χάρισμα για να προικίσει τον ἄνθρωπο. Ο ἄνθρωπος, λοιπόν, στην επιμηθεϊκή φάση του μύθου παρουσιάζεται τελευταίος στη σειρά δημιουργίας των ἐμβίων ὄντων και με τα λιγότερα φυσικά εφόδια και ο Επιμηθέας στέκεται ἀμήχανος μπροστά του, σαν να περιμένει την εμφάνιση ενός ἀπό μηχανῆς θεοῦ για να του λύσει το πρόβλημα, κάτι που θα γίνει στη συνέχεια με την ἔλευση του Προμηθέα. Με τη φράση *ἠπόρει ὅ,τι χρήσαιτο* δηλώνεται η τραγική θέση του ἀστοχάστου τιτάνα, που λόγω της ἀπρονοησίας του βρίσκεται ἀναπόδραστα μπροστά σε ἕνα δραματικό ἀδιέξοδο.

B2. Ο Προμηθέας, επιχειρώντας να διορθώσει τα λάθη του Επιμηθέα και να περιορίσει τις αρνητικές συνέπειες που αυτά ἐπέφεραν στην ἐπιβίωση του ἀνθρώπου, παρεμβαίνει ἀποφασιστικά και προβαίνει σε μια παράνομη πράξη, υφαρπάζει τις τεχνικές γνώσεις

του Ηφαίστου και της Αθηνάς μαζί με τη φωτιά από το κοινό εργαστήριό τους και τις χορηγεί στον άνθρωπο για να του εξασφαλίσει τα μέσα για την επιβίωσή του. Η κλοπή από τον τιτάνα προφανώς δε συνάντησε ιδιαίτερα εμπόδια παρά μια στοιχειώδη προσοχή προκειμένου να μπει στο εργαστήριο των θεών όπως φαίνεται από τα «*λαθὼν εἰσέρχεται*», «*καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπῳ. Τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν ἄνθρωπος ταύτῃ ἔσχεν*». Ο Πρωταγόρας δηλαδή, στην αφήγησή του προσπερνά την πράξη της κλοπής χρησιμοποιώντας απλώς ένα τροπικό επίρρημα *οὕτω* και μια δοτική του τρόπου *ταύτῃ*. Αντίθετα αφιερώνει αρκετό κομμάτι της αφήγησης στην πολιτική τέχνη, εξηγώντας λεπτομερώς τους λόγους για τους οποίους ο Προμηθέας δεν μπόρεσε να την πάρει από τους θεούς. Η πολιτική τέχνη φυλασσόταν στην ακρόπολη της κατοικίας των θεών, δηλαδή στο πιο απροσπέλαστο σημείο, και μάλιστα στην κατοικία του Δία, που ήταν ο πατέρας των θεών και εκπροσωπούσε τη φυσική νομοτέλεια, ενώ οι άλλοι θεοί εμφανίζονται στο μύθο ως όργανα αυτής της νομοτέλειας. Σε όλα αυτά έρχονται να προστεθούν και οι φρουροί του Δία, το Κράτος και η Βία, που χαρακτηρίζονται *φοβεροί* και φύλαγαν συστηματικά την πολιτική τέχνη, καθιστώντας ακόμα δυσκολότερο το έργο της κλοπής, κάτι που επιβεβαιώνεται στην αφήγηση και από το «*οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν*». Η αντιθετική επίσης παρουσίαση της απόκτησης ή μη αυτών των τεχνών από τον άνθρωπο που επιτυγχάνεται με τη χρήση των συνδέσμων *μέν-δέ* είναι ενδεικτική της αξίας τους. Όλα αυτά καταδεικνύουν τη μεγάλη αξία και σημασία της πολιτικής τέχνης. Ο Προμηθέας με την πράξη του παρέχει στον άνθρωπο ένα κατώτερο δώρο από αυτό της πολιτικής τέχνης, αν και πολύ ευεργετικό, αφού μέσω της τεχνογνωσίας ο άνθρωπος εξασφαλίζει πλούσια υλικά μέσα, που του επιτρέπουν, σε συνδυασμό πλέον με τη λογική που διαθέτει, να αναπληρώσει τις ελλείψεις του έναντι των άλλων ζωικών ειδών και να επιβιώσει. Η πολιτική τέχνη όμως ήταν μια τέχνη ανώτερης ποιότητας από εκείνες της Αθηνάς και του Ηφαίστου. Αποτελεί στοιχείο εξουσίας του Δία απέναντι στον κόσμο και τους άλλους θεούς. Δόθηκε, λοιπόν, ως δώρο του Δία στους ανθρώπους σε ένα μεταγενέστερο χρονικό σημείο, όταν είχαν διαμορφωθεί οι κατάλληλες προϋποθέσεις για την ανάπτυξή της, προκειμένου να εξασφαλιστεί η σωτηρία του ανθρώπινου γένους. Δεν ανήκει στις έμφυτες ιδιότητες του ανθρώπινου είδους, γι' αυτό και θεωρείται διδακτική. Έτσι εξυπηρετείται και η οικονομία του μύθου.

B3.

α. Σ

β. Σ

γ. Λ

δ. Σ

ε. Λ

B4. είμαρμένη-μερίδιο

έξιέναι-εισιτήριο

ἔσχε-σχίμα

κλέπτει-κλεψύδρα

λαθών-λήθη

B5.

Στον Προμηθέα δεσμώτη του Αισχύλου ο Προμηθέας εμφανίζεται αλαζόνας. Παρουσιάζεται ως ο κύριος ευεργέτης του ανθρώπινου είδους. Τονίζει την προσφορά του, απαριθμώντας ένα-ένα τα δώρα που έδωσε στους ανθρώπους, προβάλλοντάς τα μάλιστα ως δικά του «*όλες οι τέχνες οι ανθρώπινες είναι δωρεές του Προμηθέα*». Η χρήση του α' ενικού προσώπου εξάλλου επαναλαμβάνεται με την παράλληλη χρήση των αντωνυμιών «*μου—μένα*» επιτείνει την προκλητικότητα του λόγου του. Αντίθετα στον Πρωταγόρειο μύθο ο Προμηθέας εμφανίζεται ως φιλεύσπλαγχος τιτάνας που με την πράξη του δείχνει την αγάπη του για τον άνθρωπο. Είναι αυτός που έκλεψε από τους θεούς την «*έντεχνον σοφίαν σύν πυρί*» για να τα δώσει στους ανθρώπους σε μια προσπάθεια αντιστάθμισης των ελλείψεών τους έναντι των άλλων έμβιων όντων. Πρόκειται για μια ευρηματική πράξη του Προμηθέα, η οποία εμφορείται από την αγάπη και την εύνοια προς το ανθρώπινο γένος, καθώς και από την ιδέα της ισόρροπης διατήρησης του φυσικού κόσμου, χωρίς καμιά πρόθεση ανταγωνισμού προς τους υπόλοιπους θεούς ή το Δία. Ο Πρωταγόρειος μύθος αποπνέει έναν ανθρωπισμό.

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφών, Κυνηγετικός, 13.1-5 (έκδ. του E.C. Marchant)

Γ1. Εγώ όμως είμαι απλός πολίτης και γνωρίζω ότι το εξοχότερο είναι να διδάσκεται το αγαθό αντίθετα από το χαρακτήρα του, και δεύτερο από αυτούς που γνωρίζουν πραγματικά κάτι καλό περισσότερο παρά από αυτούς που κατέχουν την τέχνη να εξαπατούν. Ίσως λοιπόν όσον αφορά τις λέξεις δεν μιλώ επιδέξια• γιατί δεν επιζητώ αυτό.

Γ2. Ο Ξενοφών υποστηρίζει πως οι σοφιστές κάθε άλλο παρά οδηγούν του νέους στην αρετή. Κατηγορεί τους σοφιστές ότι όσα μαθαίνουν τους νέους δεν τους οδηγούν στην αρετή αλλά είναι κενά περιεχομένου και τους προσφέρουν άσκοπες ηδονές (*ήδοναι κεναί*). Οι διδασκαλίες τους, κατά τον Ξενοφώντα, προάγουν τη ματαιοδοξία (*περι μὲν τῶν ματαίων πολλὰ αὐτοῖς γέγραπται*) ενώ τους απομακρύνουν από εκείνες τις γνώσεις που προάγουν την ψυχή και το ήθος τους (*διατρίβειν δ' ἄλλως παρέχει τοῖς ἐλπίσασί τι ἐξ αὐτῶν μαθήσεσθαι καὶ ἐτέρων κωλύει χρησίμων καὶ διδάσκει κακά*), οδηγώντας τους στην φαυλότητα. Οι σοφιστές, κατηγορεί ο Ξενοφών, δίνουν μεγάλη σημασία στους όρους που χρησιμοποιούν για να εντυπωσιάσουν και έτσι να παραπλανήσουν τους νέους και όχι στην ουσία που βρίσκεται στην ανάδειξη του ορθού (*ὅτι τὰ μὲν ῥήματα αὐτοῖς ἐζήτηται, γινῶμαι δὲ ὀρθῶς ἔχουσαι, αἷς ἂν παιδεύοιντο οἱ νεώτεροι ἐπ' ἀρετήν, οὐδαμοῦ*).

Γ3.

α. ἄνδρας, οὔστινας, γράμμα, οὔ

β. έωράκαμεν: ἴδωμεν

έποίησαν: ποιήσωσιν

παρέχονται: παράσχωσιν

Γ4.α. εἰ καλῶς ἔχοιεν - ἂν παιδεύσειαν (εννοείται): απλή σκέψη του λέγοντος

προσδοκώμενο: *ἐάν καλῶς ἔχωσιν- παιδεύσουσι*

β. η σύνταξη είναι παθητική και μάλιστα αττική σύνταξη. Στην ενεργητική γίνεται ως εξής: *πολλά αὐτοὶ γεγράφασι*

Επιμέλεια: Ελένη Χολέβα

